

623.

Odluka Ustavnog suda Republike Crne Gore kojom se utvrđuje da odredba člana 63 stav 2 Zakona o izboru odbornika i poslanika ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 4/98, 17/98, 14/00, 18/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04 i 48/06) u dijelu koji glasi: "i proteka najmanje tri sata od zatvaranja biračkih mjesta", nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore i prestaje da važi danom objavljivanja odluke

Ustavni sud Republike Crne Gore, u sastavu: predsjednik dr Mladen Vukčević i sudije -Fetija Međedović, Zoran Smolović, Desanka Lopičić i Veselin Racković, na osnovu odredaba člana 113 stav 1 tačka 1 Ustava Republike Crne Gore, člana 51 stav 2 i člana 56 tačka 1 Zakona o Ustavnom sudu Republike Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br.21/93), na sjednici od 1. septembra 2006. godine, donio je

ODLUKU

UTVRĐUJE SE da odredba člana 63 stav 2 Zakona o izboru odbornika i poslanika ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 4/98, 17/98, 14/00, 18/00, 9/01, 41/02, 46/02, 45/04 i 48/06) u dijelu koji glasi: "i proteka najmanje tri sata od zatvaranja biračkih mjesta", nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore i prestaje da važi danom objavljivanja odluke.

Ova odluka objaviće se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Obrazloženje

Predlogom Nevladinog udruženja "Centar za monitoring", iz Podgorice, pokrenut je postupak za ocjenjivanje ustavnosti dijela odredbe člana 63 stav 2 Zakona, označenog u izreci.

U predlogu je istaknuto: da je ograničenje objavljivanja procjene rezultata glasanja tri sata nakon završetka glasanja u suprotnosti sa odredbama čl. 35 i 37 Ustava Republike Crne Gore kojima se jamči sloboda štampe i drugih vidova obavještavanja, odnosno zabranjuje cenzura štampe i drugih vidova javnog obavještavanja; da osporena odredba nije u saglasnosti sa međunarodnim dokumentima kojima je uređeno pravo na slobodu štampe i javno obavještavanje koje je ratifikovala država čija je članica bila Republika Crna Gora; da Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima odredbom člana 19 propisuje pravo na slobodu pronalaženja, primanja i širenja informacije i ideja svih vrsta, u usmenom, pismenom, štampanom ili umjetničkom obliku ili na bilo koji način po slobodnom izboru i da je slično određenje propisano odredbama člana 10

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda; da navedena odredba člana 19 Pakta obuhvata i posebne dužnosti i odgovornosti odnosno ograničenja koja mogu biti propisana radi: poštovanja prava i ugleda drugih lica; zaštite državne bezbjednosti, javnog reda, javnog zdravlja i morala; da se saopštavanjem procjene, kao širenje informacije, ne narušava navedenim razlozima iako se na prvi pogled čini da razlozi bezbjednosti i javnog reda mogu biti jedini koji su zakonodavca opredijelili da vrši ograničavanje prava na slobodu štampe i javnog obavještavanja; da je država dužna da djeluje preventivno, odnosno da kažnjava one koji bi ugrozili javni red i mir i da se ne može ograničiti pravo pružanja i primanja informacija na temelju pretpostavke da će neko zbog objavljivanja informacije ugroziti bezbjednost i javni red.

U ime Skupštine Republike Crne Gore zamjenik Generalnog sekretara obavijestio je Sud, da Skupština Republike Crne Gore nije u mogućnosti da u ostavljenom roku dostavi traženi odgovor i da to neće moći ni u narednom periodu, jer nije u redovnom zasijedanju, odnosno da nijesu ispunjeni uslovi za sazivanje vanrednog zasijedanja.

Ustavni sud je, nakon razmatranja sadržine dijela odredbe člana 63 stav 2 Zakona, utvrdio da nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Crne Gore.

Ustavom Republike Crne Gore propisano je: da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju način ostvarivanja sloboda i prava ako je to neophodno za njihovo ostvarivanje i druga pitanja od interesa za Republiku (član 12 tač. 1 i 4); da se slobode i prava ostvaruju na osnovu Ustava (član 14); da su slobode i prava nepovredivi, da je svako obavezan da poštuje slobode i prava drugih i da je zloupotreba sloboda i prava protivustavna i kažnjiva (član 16); da se biračko pravo ostvaruje na izborima, da su izbori slobodni i neposredni a glasanje je tajno (član 32 st. 2 i 4); da se jamči sloboda misli i javnog izražavanja mišljenja, sloboda vjerovanja, javnog ili privatnog ispovijedanja vjere, kao i sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, kulture i upotrebe svog jezika i pisma (član 34 stav 2); da se jamči sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještavanja i da građani imaju pravo da u sredstvima javnog obavještavanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja (član 35 st. 1 i 2); da je zabranjena cenzura štampe i drugih vidova javnog obavještavanja i da niko ne može spriječiti rasturanje štampe i širenje drugih obavještenja, osim ako se odlukom suda utvrdi da se njima poziva na nasilno rušenje ustavnog poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne Gore i Savezne Republike Jugoslavije, kršenje zajamčenih sloboda i prava, ili izaziva nacionalna, rasna ili vjerska mržnja i netrpeljivost (član 37).

Iz citiranih odredaba Ustava Republike Crne Gore proizilazi da su Ustavom utvrđeni principi biračkog prava i slobode štampe i da se zakonom ukoliko je neophodno propisuje način ostvarivanja tih prava, da su slobode i prava nepovredivi i da se ostvaruju na osnovu Ustava, da je svako obavezan da poštuje slobode i prava drugih, da je zloupotreba sloboda i prava protivustavna i kažnjiva, da se jamči sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještavanja i da građani imaju pravo da u sredstvima javnog obavještavanja izražavaju i objavljuju svoja

mišljenja. Ustavom je zabranjena cenzura štampe i drugih vidova javnog obavještanja i utvrđeni slučajevi ograničenja tih prava. Saglasno ovim načelima Republika je donijela Zakon o izboru odbornika i poslanika, kojim je uredila način izbora i prestanak mandata odbornika u skupštinu opštine, Prijestonice i glavnog grada i poslanika u Skupštinu Republike Crne Gore i zaštitu biračkog prava, a, u okviru toga, i pravo na informisanje o izborima.

Osporenim dijelom odredbe člana 63 stav 2 Zakona, propisano je da najmanje tri sata od zatvaranja biračkih mjesta, nikome nije dozvoljeno da u programima radio-difuznih servisa i drugih medija objavljuje procjenu rezultata glasanja.

Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac, propisivanjem ovog ograničenja, povrijedio ustavni princip o slobodi štampe. Naime, sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještanja i pravo građana da u sredstvima javnog obavještanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja, pripadaju korpusu osnovnih političkih sloboda i prava građana zajemčenih odredbama člana 35 st. 1 i 2 Ustava Republike Crne Gore. Na osnovu ovih odredaba građani (što znači i grupe i udruženja građana) imaju pravo da putem sredstava informisanja izražavaju i objavljuju svoja mišljenja, i koriste sredstva informisanja radi svoje obaviještenosti. Sloboda štampe i medija, uopšte, u širem značenju predstavlja esencijalni preduslov za implementaciju svih ostalih ljudskih prava i sloboda i glavni je činilac formiranja javnog mnjenja na unutrašnjem i međunarodnom planu. U izbornom procesu sloboda štampe i pravo građana na informisanje dobija uže značenje i njen sadržaj se vezuje za izbore. U tom smislu, pravo građana na informisanje doprinosi ostvarivanju izbornog prava građana, jer je pravo na informisanje o izborima, jedan od uslova za ostvarivanje biračkog prava, kao najvažnijeg među izbornim pravima građana.

Iz navedenog proizilazi da su biračko pravo i sloboda štampe ustavne vrijednosti koje se ostvaruju na osnovu Ustava i da se zakonom ne mogu ograničiti, već samo u skladu sa Ustavom urediti način njihovog ostvarivanja, pod uslovom da je to neophodno za njihovo ostvarivanje.

Objavljivanjem procjene rezultata glasanja nakon zatvaranja biračkih mjesta, odnosno završenog glasanja, u programima radio-difuznih servisa i drugih medija, po nalaženju Ustavnog suda, ne povrjeđuje se i ne ograničava ni jedan princip biračkog prava iz člana 32 Ustava, niti takva procjena može uticati na rezultate i slobodu glasanja. S druge strane osporenom, vremenski ograničenom zabranom objavljivanja procjene rezultata glasanja, nakon zatvaranja biračkih mjesta, narušava se sloboda štampe i pravo građana da preko medija izražavaju i objavljuju svoja mišljenja i procjene, kao i pravo građana da o tome budu obaviješteni.

Ustavni sud je, osim toga, utvrdio da osporeni dio odredbe člana 63 stav 2 Zakona, nije u saglasnosti ni sa odredbama člana 37 Ustava Republike Crne Gore iz kojih proizilazi da se sprječavanje rasturanja štampe i širenje drugih obavještenja može sprovesti, samo ispunjenjem određenih uslova. Ti uslovi tiču se kako materijalnog prava -da se obavještenjem poziva na nasilno rušenje ustavnog

poretka, narušavanje teritorijalne cjelokupnosti Crne Gore, kršenje zajemčenih sloboda i prava ili izaziva nacionalna, rasna ili vjerska mržnja i netrpeljivosti, tako i procesnog prava -pošto je izričito propisano da se sprječavanje može sprovesti samo na osnovu odluke nadležnog suda i u zakonom propisanom postupku. U konkretnom slučaju, osporenim dijelom odredbe člana 63 stav 2 Zakona, nije utvrđen nijedan navedeni uslov za ograničenje slobode štampe i drugih vidova javnog obavještanja, niti su poznate eventualne posljedice, ovog zakonom propisanog protivpravnog ponašanja.

Nasuprot tome, ovom vremenski ograničenom zabranom objavljivanja procjene rezultata glasanja, nakon zatvaranja biračkih mjesta, bez obzira na to kakva je sadržina tih budućih obavještenja, uvodi se tzv. prethodno preventivno cenzurisanje, koje nije zasnovano na odredbama člana 37 Ustava Republike Crne Gore.

Stoga, osporeni dio odredbe člana 63 stav 2 Zakona, nije u saglasnosti sa odredbama člana 35 st. 1 i 2 i člana 37 Ustava Republike Crne Gore.

Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

Odluka o prestanku važenja osporenog dijela odredbe Zakona i o objavljivanju ove odluke, zasnovana je na odredbama člana 115 stav 1 i člana 116 stav 3 Ustava Republike Crne Gore.

U br.78/06

Podgorica, 1. septembar 2006.godine

Ustavni sud Republike Crne Gore

Predsjednik,

dr Mladen Vukčević, s.r.